

ONSUZLUĞUN OLURLUĞUNA DOĞRU!

Ecz. İsmail GÜMRÜKÇÜ*

İLACIN DEĞERLER ALFABESİ ..

Her malın olduğu gibi ilacında biri kullanım, diğeri değişim değeri olmak üzere iki ayrı değeri vardır. Değişim değeri, o malı üretmek için gerekli toplumsal emek miktarı ile belirlenir (fiyatı). Kullanım değeri ise, malın insan gereksinmelerini gidermesi olarak tanımlanır.

Ancak ilacın kullanım değeri diğer mallardan oldukça farklı çok önemli bir yüksekliği içerir. Öyleki ilaca olan gereksinme, değişim değerine bakılmaksızın mutlaka onun eldellenmesini zorunlu kılar. Kullanım değeri bu denli fazla olan ilacın fiyatında oluşan bir artış, tüketici istemini azaltmaz. Zira insanın yaşayabilmesinin temel koşullarından biride ilacı mutlaka alması gerekliliğidir.

SANAYİ EKONOMİSİ BİR BİLİM DALIDIR.

Bir piyasada üretilen bir mala olan istem, fiyat karşısında ne denli duyarsızsa, o piyasanın tekel koşulları o denli olgunlaşmış demektir. Dolayısıyla bu tür piyasalar firma sayısına bakılmaksızın az sayıda firmaca paylaşılacaktır. Bu olgu, bu piyasaya yeni girecek firmaların şansını da azaltır. Bu endüstrilerin en önemli özellikleri fiyatların serbest rekabet koşullarındaki gibi düşük düzeylerde oluşmayışlarıdır. Zira piyasaya hakim olan tekellerdir. Ve onların bu

olanaklardır ki, yine onları en yüksek düzeylerde kar etmeye yönelir. Fiyatlar genel düzeyide hep bu ekseninde oluşur.

Tekelleşme oranı ise, bir piyasada satışların, üretimin vs. kaç tane firma elinde yoğunlaşmasının belirlenmesi ile ortaya çıkar. Bu oran yüzde altmış'ın üzerine çıktığında bu tür piyasalar "Oligopol" ismiyle anılırlar. Bu piyasa biçimlerinin en önemli özellikleri birbirleriyle herbirinin zararına olacak fiyat rekabetine girmeme olgularıdır.

Rekabet ise, ancak reklam, tanıtma ve mal farklılaşması gibi fiyat dışı biçimlerde oluşur.

SANAYİ DALI İLAÇ OLUNCA

Biz bu yukarıdaki dersi daha önce görmüş gibiyiz. Aynı ilaç sanayimizin bir şablonu sanki. Yine'de bir açıp bakalım ilaç sanayimize ilişkin ders notlarımıza...

Ülkemizde sekizi yabancı sermayeli 119 adet ilaç firması bulunmaktadır. Bu firmaların önde gelen ilk beşinin pazar payı yüzde 44, ilk onunun yüzde 67, ilk yirmi beşinin ise yüzde 90'dır.

Yani ilaç endüstrimiz oldukça tekelleşmiş bir yapıya sahiptir ve yukarıda andığımız yapısal özellikleride içinde barındırmaktadır. Ve vs. vs..

* Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Üyesi

TAKVİM'DEN 28 ARALIK 1984 TARİHİNDE BİR YAPRAK DÜŞTÜ ..

Yıllardır bilim diye efsanelerle, rivayetlerle uğraştığımızı, filleri o körlüklerimizle tanımladığımızı, ayaklarımızla düşünüp başlarımızla yürüdüğümüzü daha önce ayırt etmeyi ne de çok isterdik !

Ne'de çok isterdik yanılmış olduğumuzu.. Ve'de önemlice gafil olduğumuzu ! Konu'da insan sağlığı.. Değmezmiydi !

Evet, 28 Aralık 1984 tarih ve 18619 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 8845 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile artık ilaç fiyatları üzerinde doğrudan kontrolün kaldırılmış olduğu ilan olunuyordu.

Bu yediğimiz en ağır tekzipti. Bilimin yediği, ülkemiz nesnellüğünün yediği en ağır tekzipti. Niteliğine DİKKAT !

Alınan bu karara ilişkin gerekçeler ise şöyle sıralanıyordu..

-İlaç fiyatları bundan böyle piyasadaki serbest rekabet koşullarında ! oluşacaktır. İlaç fiyatlarının, bu piyasadaki rekabet yoluyla artmasının önlenmesi hatta daha da aşağıya çekilmesi böylece olası olabilecektir.

-İlaç bundan böyle daha da kaliteli olacaktır !.

-Ayrıca bundan böyle ilaç yokluğu hiç yaşanmayacaktır !

-Vs!..

Ve yaşandı yıllar birbir, onca garipliğiyle !...

YIL 1988 BASINDAN DEĞİL, YAŞAMDAN.

4.12.1987 tarihinden 30.3.1988'e değin oluşan yalnızca dört aylık zaman diliminde tam onyediyedi ayrı fiyat listesi yayınlandı. Bu listelerin herhangi birinde bir ilacın aldığı zam ortalaması ise yüzde 20-70 oranında gerçekleşmiştir. Bu süreçte çok acıdırki, değil TL'nin yabancı paralar karşısındaki sefaleti, fiyat artışları altını bile geride bırakmıştır.

Yokluk ise, yine yokluğun gerekliliği ekseninde kendi kurallarını yerine getirmeye devam etmektedir.

Ve yaşanıyor yıllar bir bir ... Direnmiyor, onsuz olmamaya karşı, tek sermayesi, artık yok olmaya yüz tutmuş yaşama direnci, İNSANIN!.

GÜNCE ...

- Şu reçetemdeki ilaçları rica etsem gösterirmiydiniz ? . Hayır, hayır.. İki-üç kutu yazılanları birer adet çıkarınız.. Bu antibiyotik değil mi?

- Evet. Yeni çıktı, oldukça da pahalı:

- Bende var. O'da antibiyotik herhalde.

- Bu kalsın, kalsın, Ya şu ne işe yarıyor!

- Ağrı kesici.

- Bunada gerek yok ile idare ediyoruz.

- Bu'da vitamin olsa gerek.

- Evet.

- Zaten hep vitamin olduk çıktık ! Siz şu ilacı verin yalnızca... Dur bakayım, ne yazıyor o küpüründe....

- Dokuzbinbeşyüz elli yedi lira.

- O'da kalsın!.. Ne olur kusura kalmayın, Zahmet ettim.

- Rica ederim.

* * *

- Evladım, şu reçetemde kaç tane ilaç var?

- Teyze, bir iğneden oniki adet yazılmış. Sabah-akşam vurulacaksınız. Ayrıca bir şurup, üç ayrı kutuda hapın var.

- Bak oğlum, ben bunların hepsini alamam. Sen bana bunların en yararlılarını hangisiyse onu ver!

- Ama teyze...

- Bak şu iğnelerden bir tane! ver, bir'de şu şurubu alayım. Yol parasıda gerekiyor evladım !

* * *

- Şu ilacı verirmisiniz?

- Buyurun. Altıbindokuzyüzlira.

- Nasıl olur, daha bir hafta önce beşbin liraya almıştım.

- Efendim fiyatı arttı!

- Beyefendi yirmi gün öncede aynı tepkiyi göstermiştim. O kezde fiyatı arttı karşılığımı aldım.

* * *

- Şu reçetemin tutarını söyleyermisiniz ?

- Yüz sekiz bin sekizyüz lira.

- Nee

GÜNCEYE İLİŞKİN ..

Eğer biri çıkarda, aktardığımız yaşamın bu acı kesitlerinde abartı vardır derse, sivri, örneklerdir derse, o kez o kişinin uyuğundan şüphe olunur.

İnanıyoruzki, andığımız bu örnekler yaşamın ta kendisidir. Ve yine inanıyoruzki, hiçbir meslektaşım gün olmayaki eczanesinde böylesi olayları yaşamıyor olsun.

Ne'ki ilaç fiyatları artık bugünüde aşmış durumdadır. Girdiği yörünge olanca ivmesiyle gelecek zamana yönelmiş ve de onunla temellenmiştir. Ve böyle'de giderse, o kez ilacın "onsuz olunmazlığının" aşıldığı bir olurluk geleceğini bugünden görür gibiyiz. DİKKAT!

ÖZETLERSEK EĞER ..

Eğer İlacın Alfabetesi onun onsuza olunmaz bir yaşamsal ürün olduğunu yazarsa, eğer Sana'yi ekonomisi bir piyasanın tekel yapısına ilişkin koşullarını belirlerse, eğer ülkemiz ilaç

endüstrisi bu tekelci yapıyı olduğu gibi içinde barındırırsa ve eğer bunlara karşın ilacın fiyatı serbest rekabet koşullarında belirlenir ve bu yanlış bugüne değinde sürer se, ilaç "kurtlar sofrasında"dır artık !

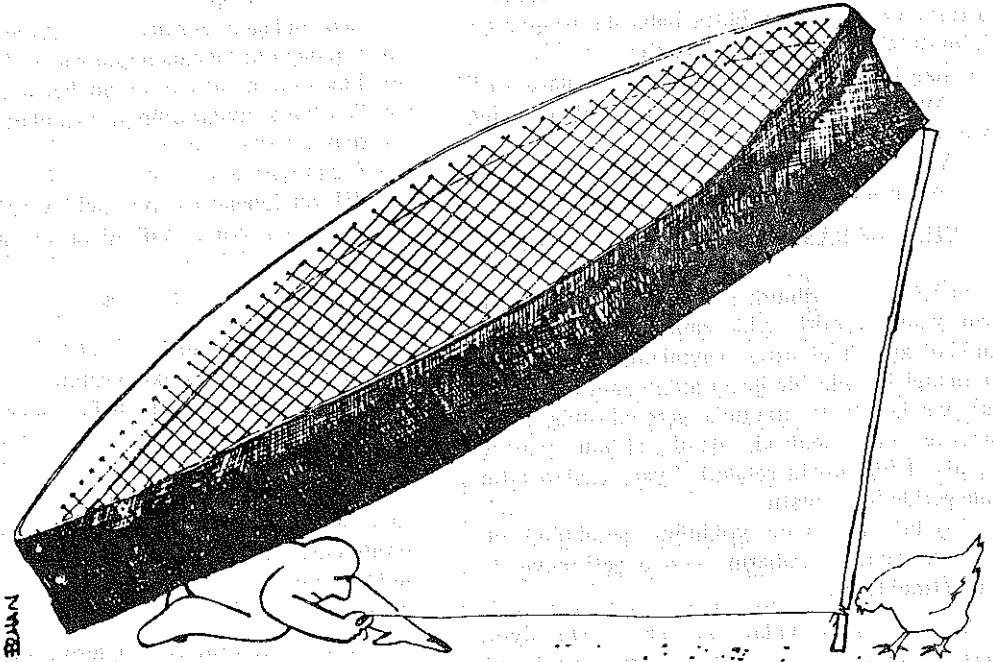
Nitekim o tarihten bugüne değin aradan tam üçbuçuk yıl geçti.... Bu zaman diliminde anıldığı ve savlandığı üzere fiyatlar ne aşağıya çekildi, ne de kabul görür boyutlarda artış gösterdi.

Artık gelinen yerin hiç önemi kalmadı gibi. Zira gelecek daha kötücül koşullara yüklü...

ONSUZ OLUNSADA OLUR (MU ?)..

Bu varğı yinede onu soru şekline dönüştürenlerin sorumlulukları ile değiştirilebilir.

Yeter ki, genel söylemlerden kurtulmuş ve toplumumuzun somutunda ayağı yere basan, yapısal değişimleri ve onların öngördüğü gereksinimleri doğru saptayan bir momenti, çok yönlü toplu uğraşlarla yaşama geçirmeye çaba gösterelim.

ŞENGEL Erhan